

Duchovní obnova postní 2023

2. NEDĚLE POSTNÍ REMINISCERE

Antifona REMINISCERE: Hospodine, pamatuj na svoje slitování, na své milosrdenství, které je od věčnosti; ať nade mnou moji nepřátelé nejásají. Bože, vykup Izraele ze všeho soužení! (Žalm 25, 6.2b.22)

Starozákonní čtení První čtení Genesis 12,1–4a

1I řekl Hospodin Abramovi: „Odejdi ze své země, ze svého rodiště a z domu svého otce do země, kterou ti ukážu.

2Učiním tě velkým národem, požehnám tě, velké učiním tvé jméno. Staň se požehnáním!

3Požehnám těm, kdo žehnají tobě, prokleji ty, kdo ti zlořečí. V tobě dojdou požehnání veškeré čeledi země.“

4A Abram se vydal na cestu, jak mu Hospodin přikázal.

Počátek velkého Abramova poslání je prostý i těžký. Proslulé "vyjdi" znamenalo opuštění dosavadních jistot. Také opuštění bohů, kterým obyvatelé věřili, protože místní božstva byla vždy vázána na místo. Zde se objevuje něco zcela nového: Bůh Hospodin je ten, kdo se váže na osobu nebo na společenství osob, ten, který provází na cestě, ne ten, ke kterému se jediné musí doputovat na nějaké kultické místo. Boží slovo nejprve vybízí patriarchu, aby opustil původní rodinu a odešel do blíže neurčené země, dostává „temný“ příkaz, který je zkouškou jeho víry. Plodem jeho slepé víry je velké zaslíbení: dostane požehnání jak pro sebe, tak pro jiné.

Toto požehnání se konkretizuje ve čtyřech zaslíbeních: „učiním z tebe veliký národ“ (v. 2), „oslavím tvé jméno“ (v. 2), ochráním tě (v.3) a udělám z tebe zprostředkovatele požehnání (v.3).

Abrám slyší příkaz „Vyjdi“ a zaslíbení „Já ti požehnám“. Nemá žádnou jinou jistotu, žádné jiné světlo ve tmě svého putování než Boží slovo. „Abrám se vydal na cestu“. Žádná námitka, žádné uhýbání. „Abrám ve víře uposlechl volání, aby odešel ... a odešel, ačkoli nevěděl, kam jde“ (Žid 11,8).

Druhé čtení: Římanům 4,1-5. 13-17 (je vhodné přečíst si celou 4. kapitolu)

1Co tedy řekneme o Abrahamovi, našem tělesném praotci? Čeho dosáhl?

2Kdyby Abraham dosáhl spravedlnosti svými skutky, měl by se čím chlubit – ale ne před Bohem!

3Co říká Písmo? „Uvěřil Abraham Bohu, a bylo mu to počítáno za spravedlnost.“

4Kdo se vykazuje skutky, nedostává mzdu z milosti, nýbrž z povinnosti.

5Kdo se nevykazuje skutky, ale věří v toho, který dává spravedlnost bezbožnému, tomu se jeho víra počítá za spravedlnost.

13Zaslíbení, že dostane svět za dědictví, nebylo dáno Abrahamovi a jeho potomstvu na základě zákona, nýbrž na základě spravedlnosti z víry.

14Kdyby dědici byli ti, kteří stavějí na zákoně, byla by víra zbavena smyslu a zaslíbení zrušeno.

15Zákon s sebou nese Boží hněv: kde není zákon, není ani přestoupení zákona.

16Proto mluvíme o spravedlnosti z víry, aby bylo jasné, že je to spravedlnost z milosti. Tak zůstane v platnosti zaslíbení dané veškerému potomstvu Abrahamovu – nejen těm, kdo stavějí na zákoně, ale i těm, kdo následují Abrahama vírou. On je otcem nás všech,

17jak je psáno: „ustanovil jsem tě za otce mnohých národů.“ Je naším otcem před tváří toho, v nějž uvěřil, před Bohem, který dává život mrtvým a povolává v bytí to, co není.

Vybraný text můžeme považovat za určitý Pavlův výklad úvodního SZ textu a dalších textů z Genesis týkajících se Božího zaslíbení Abrahamovi -zvl. 15. kp (vykládání Bible Biblí). Navazuje na 3. kp, kde rozvíjí svoji teologii ospravedlnění z víry. K té uvádí jako příklad Abrahama. Je však víc než jen příklad, stojí na počátku dějin spásy (a také reálných dějin – do 11kp Gn je popisována tzv. Prehistorie) a také skutečným praotcem Izraele – uznávaná autorita viz „náš tělesný praotec“ (v1). Zaslíbení dané Abrahamovi se děje na počátku, dávno před tím, než by mohl vykonat jakýkoliv skutek, je povolán z pohanského prostředí, není obřezán(17,10nn), neexistuje ještě zákon, jehož dodržování by mohl Bůh považovat za spravedlnost. Je tedy duchovním praotcem všech, kteří věří v jednoho Boha a jsou Bohem ospravedlnění stejným způsobem – vírou a bez obřízky. Pavel však také upozorňuje, že zůstávají v platnosti i zaslíbení Izraeli – potomstvu Abrahamovu (v16). Bůh, „který dává život mrtvým a povolává v bytí to, co není“ může připomenout „zázračné zrození Syna Izáka – ze starého těla, ale také jako připomínku našeho vykoupení ... „když jsme byli mrtvi pro své hříchy“ (Ef 2,5).

Evangelium: Jan 3, 1-17

1Mezi farizeji byl člověk jménem Nikodém, člen židovské rady.

2Ten přišel k Ježíšovi v noci a řekl mu: „Mistře, víme, že jsi učitel, který přišel od Boha. Neboť nikdo nemůže činit ta znamení, která činíš ty, není-li Bůh s ním.“

3Ježíš mu odpověděl: „Amen, amen, pravím tobě, nenarodí-li se kdo znovu, nemůže spatřit království Boží.“

4Nikodém mu řekl: „Jak se může člověk narodit, když je už starý? Nemůže přece vstoupit do těla své matky a podruhé se narodit.“

5Ježíš odpověděl: „Amen, amen, pravím tobě, nenarodí-li se kdo z vody a z Ducha, nemůže vejít do království Božího.

6Co se narodilo z těla, je tělo, co se narodilo z Ducha, je duch.

7Nediv se, že jsem ti řekl: Musíte se narodit znovu.

8Víte vane, kam chce, jeho zvuk slyšíš, ale nevíš, odkud přichází a kam směřuje. Tak je to s každým, kdo se narodil z Ducha.“

9Nikodém se ho otázel: „Jak se to může stát?“

10Ježíš mu řekl: „Ty jsi učitel Izraele, a tohle nevíš?

11Amen, amen, pravím tobě, že mluvíme o tom, co známe, a svědčíme o tom, co jsme viděli, ale vy naše svědectví nepřijímáte.

12Jestliže nevěříte, když jsem k vám mluvil o pozemských věcech, jak uvěříte, budete mluvit o nebeských?

13Nikdo nevstoupil na nebesa, leč ten, který sestoupil z nebes, Syn člověka.

14Jako Mojžíš vyvýšil hada na poušti, tak musí být vyvýšen Syn člověka,

15aby každý, kdo v něho věří, měl život věčný.

16Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.

17Vždyť Bůh neposlal svého Syna na svět, aby svět soudil, ale aby skrze něj byl svět je spasen.

Rozhovor Ježíše s Nikodémem je možno označit za Janovu katechezi – je to zhuštěný souhrn křesťanské víry. Ve formě dialogu (jak se pak všechny katecheze píší) se uvádějí podstatné důvody pro víru, její skutečný dosah a důsledky.

Nikodém přichází v noci – nemusí to být jen ze strachu – je to Ježíšův první velikonoční pobyt v Jeruzalémě (ještě nebyl takovým kamenem úrazu). Běžně se studovalo v noci – v tichu a chladu. Také víra se rodí v temnotě noci. Nikodém uznává Ježíšovu autoritu – „ten, který přišel od Boha“. Ježíš se nezdržuje komplimenty a dává odpověď na základní otázku: Jak mohu být spasen? Odpověď: Spása není v moci člověka. Je darem shůry. Řecké slovo anōthen – lze vyložit jako znovu nebo shůry.

Nikodém je ovšem chápe v prvotním významu. Upřesnění narození z vody a Ducha je tradičně chápáno jako obraz křtu: voda = viditelná materie+ Duch= neviditelná Boží milost působí obmytí od hříchu, které umožňuje vstup do Božího království.

V souvislosti s následnou polemikou o těle a duchu by se však voda mohla také chápat jako ona tělesná část zrození člověk – plodová voda.

To, co má Ježíš na mysli znovunarozením není opakováním, či náhradou prvotního, jak správně podotkl Nikodém, narození je jednorázové. Je to vstup do jiného řádu bytí.

Tělo Jana – v souvislosti s požadavkem víry – označuje člověka, který je zcela zaujat světským myšlením a sám sebou=nevěřící člověk. Vůči tělu stojí Duch jako obnovující, oživující moc, kterou si nelze přivlastnit vlastním úsilím – vane, kam chce.

Ve verši 11 začne Ježíš najednou mluvit v množném čísle. Má se za to, že to již není součást dialogu s Nikodémem, ale vsuvka prvocírkevní katecheze. K Ježíšovu svědectví se připojují všichni ostatní se svým svědectvím.

Odkaz na vyvýšení hada na poušti (Num 21,7-9) vysvětluje cestu ke spáse – jako při pohledu na vyvýšeného bronzového hada byli lidé zachráněni ze smrti, tak i bude spasen každý, kdo s vírou vzhledne na Syna člověka vyvýšeného na kříži.

Verše 16 a 17 jsou výstižným shrnutím poselství evangelia.

Čtení textu

Navrhované rozdělení: čt–pá SZ text, so–po evangelium, út–čt epištola

Číst nejlépe ráno!

Zkusit si postupně (třeba každý den něco) odpovědět na tyto otázky:

O čem to čtení je?

Co se o tom ve čtení říká?

Obsahuje čtení nějaké povzbuzení, potěšení či zaslíbení?

Za jakých podmínek či okolností?

Obsahuje nějaké napomenutí či varování?

Najdu v něm příklad k následování nebo konkrétní návod k jednání?

Co říká čtení o Bohu a člověku

Zastavení během dne

Během dne si text alespoň jedenkrát znovu přečíst ale nepřemýšlet nad ním! Jen nechat Boží slovo zaznít v ústech a v srdci!